

Spis treści

WPROWADZENIE	15
Polityka jako arena personalizacji	16
Badania nad osobowością w polityce	16
Cele książki	18
ROZDZIAŁ 1. OSOBOWOŚĆ A GŁOSOWANIE NA PARTIE	20
1.1. Wprowadzenie – cechy i metacechy osobowości jako predyktory preferencji politycznych	20
1.1.1. Model Wielkiej Piątki jako predyktor zachowań politycznych	22
1.1.2. Kołowy Model Metacech Osobowości (CPM)	24
1.1.3. Cele badania	28
1.2. Metoda	30
1.2.1. Osoby badane	30
1.2.2. Narzędzia pomiarowe	31
1.2.2.1. Cechy osobowości	31
1.2.2.2. Metacechy osobowości	31
1.2.2.3. Zmienne demograficzne	32
1.2.2.4. Pomiar zmiennej zależnej	33
1.2.3. Procedura badania	33
1.3. Wyniki	33

1.3.1. Model 1. Zmienne demograficzne a wybór PiS versus KO	35
1.3.2. Model 2. FFM a wybór PiS versus KO	36
1.3.3. Model 3. CPM a wybór PiS versus KO	36
1.3.4. Model 4. Zmienne demograficzne i FFM a wybór PiS versus KO	36
1.3.5. Model 5. Zmienne demograficzne i model CPM a wybór PiS versus KO	36
1.4. Dyskusja wyników	37
1.4.1. Model Wielkiej Piątki jako predyktor głosowania	37
1.4.2. Kołowy Model Metacech Osobowości (CPM) jako predyktor głosowania	38
1.4.3. Modele CPM versus FFM jako predyktory głosowania na partię	39
1.4.4. Podsumowanie	40
ROZDZIAŁ 2. OSOBOWOŚĆ JAKO PREDYKTOR POSTAW WOBEC PARTII POLITYCZNYCH	41
2.1. Wprowadzenie – cechy i metacechy osobowości jako predyktory postaw politycznych	41
2.1.1. Postawy polityczne jako predyktor głosowania	41
2.1.2. Osobowość jako predyktor postaw wobec partii centrowych	42
2.1.3. Osobowość jako predyktor postaw wobec Lewicy	42
2.1.4. Osobowość jako predyktor postaw wobec Konfederacji	43
2.1.5. Cele badania	44
2.2. Metoda	45
2.2.1. Osoby badane	45
Podstawowa charakterystyka próby	45
2.2.2. Narzędzia pomiarowe	46
2.2.2.1. Cechy osobowości	46
2.2.2.2. Metacechy osobowości	46
2.2.2.4. Zmienne demograficzne	47
2.2.2.4. Pomiar zmiennej zależnej – postawa wobec partii politycznych	47
2.3. Wyniki	48
2.3.1. Modele predykcji postawy wobec Trzeciej Drogi	49

2.3.1.1. Model 1. Zmienne demograficzne a deklarowana postawa wobec Trzeciej Drogi	50
2.3.1.2. Model 2. FFM a deklarowana postawa wobec Trzeciej Drogi	51
2.3.1.3. Model 3. CPM a deklarowana postawa wobec Trzeciej Drogi	51
2.3.1.4. Model 4. Zmienne demograficzne i FFM a deklarowana postawa wobec Trzeciej Drogi	51
2.3.1.5. Model 5. Demografia i CPM a deklarowana postawa wobec Trzeciej Drogi	51
2.3.2. Modele predykcji postawy wobec Lewicy	52
2.3.2.1. Model 1. Zmienne demograficzne a deklarowana postawa wobec Lewicy	53
2.3.2.2. Model 2. FFM a deklarowana postawa wobec Lewicy	53
2.3.2.3. Model 3. Model CPM a deklarowana postawa wobec Lewicy	53
2.3.2.4. Model 4. Zmienne demograficzne i FFM a deklarowana postawa wobec Lewicy	54
2.3.2.5. Model 5. Zmienne demograficzne i CPM a deklarowana postawa wobec Lewicy	54
2.3.3. Modele predykcji postawy wobec Konfederacji	54
2.3.3.1. Model 1. Zmienne demograficzne a deklarowana postawa wobec Konfederacji	56
2.3.3.2. Model 2. FFM a deklarowana postawa wobec Konfederacji	56
2.3.3.3. Model 3. CPM a deklarowana postawa wobec Konfederacji	56
2.3.3.4. Model 4. Zmienne demograficzne i FFM a deklarowana postawa wobec Konfederacji	56
2.3.3.5. Model 5. Zmienne demograficzne i CPM a deklarowana postawa wobec Konfederacji	56
2.4. Dyskusja wyników	57
2.4.1. Postawy wobec Trzeciej Drogi	57
2.4.2. Postawy wobec Lewicy	59

2.4.3. Postawy wobec Konfederacji	61
2.4.4. Wnioski	63
ROZDZIAŁ 3. WARTOŚCI, METACECHY OSOBOWOŚCI A WYBORY POLITYCZNE	64
3.1. Wprowadzenie – wartości i metacechy osobowości jako predyktory głosowania na partie	64
3.1.1. Mechanizmy łączące wartości z cechami osobowości	64
3.1.2. Ideologia jako źródło wartości	65
Liberalizm	65
Konserwatyzm	66
Socjalizm	66
3.1.3. Wartości a głosowanie na partie	67
3.1.4. Cele badania	71
3.2. Metoda	72
3.2.1. Osoby badane	72
Podstawowa charakterystyka próby	73
3.2.2. Narzędzia pomiarowe	74
3.2.2.1. Cechy osobowości	74
3.2.2.2. Wartości osobiste	74
3.2.2.3. Zmienne demograficzne	76
3.2.2.4. Pomiar zmiennej zależnej	76
3.2.3. Procedura badania	76
3.3. Wyniki	76
3.3.1. Model 1. Zmienne demograficzne a wybór PiS versus KE	79
3.3.2. Model 2. Model CPM a wybór PiS versus KE	80
3.3.3. Model 3. Wartości a wybór PiS versus KE	80
3.3.4. Model 4. Metawartości a wybór PiS versus KE	80
3.3.5. Model 5. Zmienne demograficzne i CPM a wybór PiS versus KE	80
3.3.6. Model 6. Zmienne demograficzne i wartości a wybór PiS versus KE	81
3.3.7. Model 7. Zmienne demograficzne i metawartości a wybór PiS versus KE	81
3.3.8. Model 8. Zmienne demograficzne, CPM i wartości a wybór PiS versus KE	81

3.3.9. Model 9. Zmienne demograficzne, CPM i metawartości a wybór PiS versus KE	82
3.4. Dyskusja wyników	82
3.4.1. Znaczenie wartości w kształtowaniu preferencji politycznych	82
Wartości konserwatywne a preferencje prawicowe	83
Wartości progresywne a wybory centrolewicowe	83
3.4.2. Replikacja wyników dla metacech osobowości jako predyktora głosowania na partie	84
3.4.3. Wartości jako silniejsze predyktory niż cechy osobowości	85
3.4.4. Rola wartości jako motywatora w polityce	85
3.4.5. Wnioski	86

ROZDZIAŁ 4. WARTOŚCI I METACECHY OSOBOWOŚCI A ORIENTACJE POLITYCZNE LEWICA–PRAWICA W WYMIARZE SPOŁECZNYM I EKONOMICZNYM

87

4.1. Wprowadzenie – wartości i osobowość jako stabilizatory zmieniających się orientacji politycznych	87
4.1.1. Podstawowe różnice między lewicą a prawicą	88
Perspektywa ekonomiczna	88
Wartości społeczne	88
Polityka międzynarodowa i suwerenność	89
4.1.2. Krytyka podziału orientacji na lewicę i prawicę – galaretką przybitą do ściany?	89
4.1.3. Orientacje polityczne – busola dla wyborców	90
4.1.4. Galaretkę orientacji politycznych przybitą do ściany „trzyma” osobowość	91
4.1.5. Wartości osobiste jako predyktor wartości politycznych	92
4.1.5. Cele badania	93
4.2. Metoda	95
4.2.1. Osoby badane	95
Podstawowa charakterystyka próby	95
4.2.2. Narzędzia pomiarowe	96
4.2.2.1. Cechy osobowości	96
4.2.2.2. Wartości osobiste	96

4.2.2.3. Pomiar demografii	98
4.2.2.4. Pomiar zmiennej zależnej: dwa wymiary lewicowości– prawicowości	98
4.2.2.4.1. Wymiar 1: wymiar liberalizm gospodarczy versus egalitaryzm ekonomiczny (prawicowość ekonomiczna)	99
4.2.2.4.2. Wymiar 2: liberalizm–konserwatyzm społeczny (prawicowość społeczna)	99
4.2.2.4.3. Korelacja uzyskanych wymiarów z deklarowaną lewicowością–prawicowością	101
4.2.2.4. Pomiar zmiennej zależnej: deklaracja lewicowości– prawicowości	101
4.2.3. Procedura badania	101
4.3. Wyniki	102
4.3.1. Modele predykcji lewicowości–prawicowości gospodarczej	104
4.3.1.1. Model 1. Zmienne demograficzne a prawicowość ekonomiczna	104
4.3.1.2. Model 2. Model CPM a prawicowość ekonomiczna	104
4.3.1.3. Model 3. Wartości a prawicowość ekonomiczna	105
4.3.1.4. Model 4. Metawartości a prawicowość ekonomiczna	105
4.3.1.5. Model 5. Zmienne demograficzne i CPM a prawicowość ekonomiczna	105
4.3.1.6. Model 6. Zmienne demograficzne i wartości a prawicowość ekonomiczna	105
4.3.1.7. Model 7. Zmienne demograficzne i metawartości a prawicowość ekonomiczna	106
4.3.2.1. Model 1. Zmienne demograficzne a prawicowość społeczna	108
4.3.2.2. Model 2. Model CPM a prawicowość społeczna	108
4.3.2.3. Model 3. Wartości a prawicowość społeczna	108
4.3.2.4. Model 4. Metawartości a prawicowość społeczna	108
4.3.2.5. Model 5. Zmienne demograficzne i CPM a prawicowość społeczna	109
4.3.2.6. Model 6. Zmienne demograficzne i wartości a prawicowość społeczna	109

4.3.2.7. Model 7. Zmienne demograficzne i metawartości a prawicowość społeczna	109
4.3.1. Modele predykcji deklarowanej lewicowości–prawicowości	112
4.3.1.1. Model 1. Zmienne demograficzne a deklarowana lewicowość–prawicowość	112
4.3.1.2. Model 2. Model kołowy a deklarowana lewicowość– prawicowość	112
4.3.1.3. Model 3. Wartości a deklarowana lewicowość– prawicowość	112
4.3.1.4. Model 4. Metawartości a deklarowana lewicowość– prawicowość	112
4.3.1.5. Model 5. Zmienne demograficzne i CPM a deklarowana lewicowość–prawicowość	113
4.3.1.6. Model 6. Zmienne demograficzne i wartości a deklarowana lewicowość–prawicowość	113
4.3.1.7. Model 7. Zmienne demograficzne i metawartości a deklarowana lewicowość–prawicowość	113
4.1. Dyskusja wyników	114
4.1.1. Wartości a orientacja polityczna	114
Wymiar ekonomiczny	114
Wymiar społeczny	115
Autodeklaracja lewica–prawica	115
1.4.2. CPM jako predyktor orientacji politycznej	115
Wymiar ekonomiczny	115
Wymiar społeczny	116
Autodeklaracja lewica–prawica	116
4.4.3. Wnioski końcowe	117

ROZDZIAŁ 5. OSOBOWOŚĆ A OCENY DZIAŁAŃ RZĄDU

119

5.1. Wprowadzenie – wartości osobiste i metacechy osobowości jako predyktory głosowania portfelowego	119
5.1.1. Głosowanie ekonomiczne	119
5.1.2. Głosowanie portfelowe versus socjotropiczne	120
5.1.3. Głosowanie retrospektywne versus prospektywne	121

5.1.4. Wartości i cechy osobowości a oceny rządu, sytuacji gospodarczej oraz własnej sytuacji materialnej	121
Wartości, cechy osobowe a ocena rządu i gospodarki	122
Wartości a ocena własnej sytuacji materialnej	123
Metacechy osobowości a ocena własnej sytuacji materialnej	123
5.1.5. Cele badania	124
5.2. Metoda	125
5.3. Wyniki	126
5.3.1. Modele predykcji oceny pracy rządu	127
5.3.1.1. Model 1. Zmienne demograficzne a ocena pracy rządu	129
5.3.1.2. Model 2. Model kołowy a ocena pracy rządu	129
5.3.1.3. Model 3. Wartości a ocena pracy rządu	129
5.3.1.4. Model 4. Metawartości a ocena pracy rządu	129
5.3.1.5. Model 5. Zmienne demograficzne i CPM a ocena pracy rządu	130
5.3.1.6. Model 6. Zmienne demograficzne i wartości a ocena pracy rządu	130
5.3.1.7. Model 7. Zmienne demograficzne i metawartości a ocena pracy rządu	130
5.3.2. Modele predykcji oceny sytuacji gospodarczej w Polsce	132
5.3.2.1. Model 1. Zmienne demograficzne a ocena sytuacji gospodarczej w Polsce	132
5.3.2.2. Model 2. CPM a ocena sytuacji gospodarczej w Polsce	133
5.3.2.3. Model 3. Wartości a ocena sytuacji gospodarczej w Polsce	133
5.3.2.4. Model 4. Metawartości a ocena sytuacji gospodarczej w Polsce	133
5.3.2.5. Model 5. Zmienne demograficzne i CPM a ocena sytuacji gospodarczej w Polsce	133
5.3.2.6. Model 6. Zmienne demograficzne, wartości a ocena sytuacji gospodarczej w Polsce	134
5.3.2.7. Model 7. Zmienne demograficzne i metawartości a ocena sytuacji gospodarczej w Polsce	134
5.3.3. Modele predykcji oceny sytuacji materialnej swojej rodziny	136

5.3.3.1. Model 1. Zmienne demograficzne a ocena sytuacji materialnej własnej i swojej rodziny	136
5.3.3.2. Model 2. CPM a ocena sytuacji materialnej własnej i swojej rodziny	137
5.3.3.3. Model 3. Wartości a ocena sytuacji materialnej własnej i swojej rodziny	137
5.3.3.4. Model 4. Metawartości a ocena sytuacji materialnej własnej i swojej rodziny	137
5.3.3.5. Model 5. Zmienne demograficzne i CPM a ocena sytuacji materialnej własnej i swojej rodziny	138
5.3.3.6. Model 6. Zmienne demograficzne i wartości a ocena sytuacji materialnej własnej i swojej rodziny	138
5.3.3.7. Model 7. Zmienne demograficzne i metawartości a ocena sytuacji materialnej własnej i swojej rodziny	139
5.4. Dyskusja wyników	139
5.4.1. Wartości, metacechy, dochód a ocena pracy rządu	139
5.4.2. Ocena sytuacji gospodarczej kraju – osobowość, wartości i znaczenie zmiennych demograficznych	141
5.4.3. Ocena własnej sytuacji materialnej – perspektywa portfelowa, wartości i osobowość	142
5.4.5. Wnioski końcowe	144
ROZDZIAŁ 6. ZARZĄDZANIE TEMATAMI NA PRZYKŁADZIE POSTAW WOBEC MIGRACJI	145
6.1. Wprowadzenie	145
6.1.1. Zarządzanie tematami w polityce i personalizacja przekazu	146
6.1.2. Postawy wobec migracji	146
6.1.3. Demograficzne predyktory postaw wobec migracji	147
6.1.4. Cechy i metacechy osobowości a postawy wobec migracji	148
6.1.5. Cele badania	150
6.2. Metoda	150
6.3. Wyniki	151
6.3.1. Model 1. Zmienne demograficzne a deklarowana postawa wobec imigrantów z Ukrainy	153

6.3.2. Model 2. FFM a deklarowana postawa wobec imigrantów z Ukrainy	153
6.3.3. Model 3. CPM a deklarowana postawa wobec imigrantów z Ukrainy	153
6.3.4. Model 4. Zmienne demograficzne i FFM a deklarowana postawa wobec imigrantów z Ukrainy	154
6.3.5. Model 5. Zmienne demograficzne i CPM a deklarowana postawa wobec imigrantów z Ukrainy	154
6.4. Dyskusja wyników	154
6.4.1. Cechy osobowości (FFM) a postawy wobec migrantów	155
6.4.2. Metacechy osobowości (CPM) a postawy wobec migrantów	155
6.4.3. Rola czynników społeczno-ekonomicznych	156
6.4.4. Wnioski końcowe	156
PODSUMOWANIE	158
Cechy osobowości jako predyktory głosowania	158
Wartości jako kluczowy motywator polityki	159
Postawy wobec partii politycznych i segmentacja elektoratu	159
Osobowość a ocena rzeczywistości społeczno-politycznej	160
Postawy wobec migrantów – osobowość	160
Wnioski końcowe	160
LITERATURA CYTOWANA	162